תלמוד בבלי · אחרונים · הגהות יעב״ץ · סדר מועד

הגהות יעב"ץ על מועד קטן

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הגהות יעב"ץ על מועד קטן

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הגהות-יעבץ-על-מועד-קטן/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ב: 4
דף ג. 4
דף ה. 4
דף ה: 4
דף ו: 4
דף ח: 4
דף ט: 5
דף י. 5
דף יא. 5
דף יא: 5
דף יד: 5
דף טז. 5
דף טז: 6
דף יז. 6
דף יח. 6
דף כ. 6
דף כ: 7
דף כא. 7
דף כב: 7
דף כג: 7
דף כד. 7
דף כד: 8
דף כה. 8
דף כה: 8
דף כו. 8
דף כו: 9
דף כז. 9
דף כז: 9
דף כח. 9
דף כח: 10

דף ב.

תוס' ד"ה עיף. כדכתיב כו'. נ"ב הי"ל בארץ ציה ועיף בלי מים (תהלים סג) נפשי כארץ עיפה (שם קמג) וכן בישעיה (לב) בארץ עיפה:

דף ב:

גמ' חרישה בכלאים מי אסירא. נ"ב הוה מצי לשנויי תנא בא"י קאי דזרעי והדר כרבי דהויא לה חרישה דומיא דמחפה ממש. אלא משום דלא פסיקא ליה. ותו זיל בתר טעמא דרבה:

שם א"ל משום מקיים כו'. נ"ב השתא ניחא דלא תקשי הא הו"ל לאו שאין בו מעשה [ועתוס' ע"ז ס"ד א' ד"ה ר"ע ובשבועות ד' א' ד"ה ר"ע]:

דף ג.

רש"י ד"ה מפסגין סומכין כו'. נ"ב לא ידעתי מה ענין פסיגה עם סמיכה כי ידוע שפסיגה היא כענין פסיקה (אותיות החיך מתחלפות) כמ"ש פי"א [דפרה] באזוב מפסגו ובמרובה [דף ע"א] מפסג ועולה אולי ר"ל כשהאילן נושא פירות הרבה שמכבידים על ענפיו וקרובין להשתבר סומכין אותן ע"י שמפסגין בהן ועושין מקום לעצים שמעמידים תחתיהם לסמכם והן צריכין למקום שיהו אחוזים שם ולא יזוזו מכובד הענפים לכן עושין להם מקום אחיזה בפסיגה:

דף ה.

גמ' רמז לציון קברות מן התורה. נ"ב קרי לדברי קבלה תורה [ועמ"ש בסנהדרין מ"ו ב']:

דף ה:

תוס' ד"ה אין. יום טוב. נ"ב ר"ל חול המועד:

דף ו:

גמ' לתרבוצי. נ"ב עשו מאות תי"ו המשמשת למשקל השם. שרשית. כמ"ש בתי"ו תרומה ותחלה:

דף ח:

תוס' ד"ה מפני ביטול כו' דליכא שמחה. נ"ב אף על פי שקבלוה בשמחה [שבת ק"ל א']:

דף ט:

גמ' ר"ש בן חלפתא אפטר מניה דרבי [כצ"ל וכ"ה בדפו"י] א"ל כו'. נ"ב רבי לר"ש בנו:
שם ע"פ של מטה. נ"ב והא דאמרינן [סנהדרין כ"א א'] עה"פ ויצא לך שם בגוים ביפיך שא"ל שער כו' זהו קודם שגבהו בנות ציון:
רש"י ד"ה ומעברת כו' אחד. צ"ל אדום:
תד"ה כאן. שננו וזה שננו. נ"ב ושננתם דכתיב בק"ש וגם בד"ת:

דף י.

גמ' בחפת חלוקו. נ"ב פי' בערוך בית יד של חלוק:
שם מאן האי "איתחיל". צ"ל לתחיל [וכ"ה בעירובין] וכצ"ל ברש"י:

דף יא.

סמוך למסרחיה מעלי. נ"ב יתר על זה אמר טבא גלדנא סריא מכותחא דרמי כיפי (הוריות י"ב א' כריתות ו' א'):
תד"ה כוורא. ובזה"ז כו' למיכל סמוך כו'. נ"ב זהו בדג מת מעצמו אבל אם ממיתין אותו אינו טוב לאכלו מיד. כמו אם שהה קצת. גם עכשיו:

דף יא:

גמ' דאיסור מלאכה מדאורייתא במקום פסידא שרו רבנן. נ"ב שהכתוב מסר מלאכת ח"ה ביד חכמים כמ"ש [תוס'] ריש מכלתין:

דף יד:

וגמרינן. צ"ל וגמרי [וכ"ה בדפו"י]:
תד"ה עשה. גוף האבילות דאורייתא. נ"ב אית ליה קריא ויעש לאביו אבל ש"י אלא שהוא לפני הדבור [עתוס' לקמן כ' א' ד"ה מה וברא"ש כאן]:
ד"ה והא כו' ודנין אותו כו'. נ"ב וי"ל דד"נ דנין אותו:

דף טז.

גמ' וא"ד כוכבא. נ"ב עפרש"י ואל תתמה שכן קלל ירמיה יומו אמר ארור היום וגו' ואיוב אמר יחשכו כוכבי נשפו וגו':

דף טז:

יצא ר' חייא כו'. נ"ב צ"ע שהיה ר"ח ממרה ע"פ נשיא. וי"ל כההיא דשלהי נגמר הדין בעמשא דדרש אכין ורקין כל אשר ימרה את פיך יכול אפי' לד"ת כו':
שם הוה יתיב מ"ע קמיה דשמואל כו'. נ"ב שהיה שמואל יושב בראש. ובדין היה מ"ע יושב בראש משום שהיה אב"ד כדאי' בפרק במה בהמה [נ"ה א'] הלכך מיבעי למעבד ליה יקרא טפי משו"ה היא שעתא יתיב שמואל קמיה כתלמיד לפני רבו. והיינו נמי דחיקי ליה דוכתא למ"ע בציפתא. בשעה שיושבין בדין היו קובעין מקום למ"ע לכבוד ולתפארת כגון כסא יקר או מצע נאה על המחצלת שהיו רגילין לישב עליה בשעת הגירסא כדאמרינן [ברכות כ"ה א'] הני ציפי דבי רב. וכדי להראות קצת שררה היו מיחדים לו מקום חשוב בפני עצמו. כי היכי דלשתמען מיליה דמ"ע. כלומר שיהיו דבריו נשמעין לבעלי דינין ותהא אימתו עליהם. כך נ"ל ברור בס"ד ופרש"י אינו ברור אצלי:
שם תהא ראש לשלשת אבות. נ"ב דאיהו מלך ואינהו לאו מלכי וכתיב [מיכה ב] ויעבור מלכם לפניהם:

דף יז.

עיילוהו למערתא דחסידי כו'. נ"ב חשבוהו לב"ת. דאמרינן [ברכות ל"ד ב'] במקום שב"ת עומדים צדיקים גמורים אינן יכולים לעמוד [ועי' ש"ך יו"ד ס"ס שס"ב ובהגר"א שם]:
שם למקום שאין מכירין. נ"ב שאם יעבור ואינם מחפין עליו כמו במקומו שבני משפחתו מצוים לחפות עליו לפיכך אף הוא נמנע מעברה:
תד"ה נדוי כו' שהיו רגילות באותו מקום כו'. נ"ב דאל"ה חמסן הוי בכל גוונא:

דף יח.

גמ' חזינהו לטופריה כצ"ל [וכ"ה בע"י]:

דף כ.

אלישע בן אבויה. נ"ב אפשר תרי אלישע ב"א הוו ולא זהו אלישע אחר והכי מוכח נמי אם ר' צדוק זה הוא סתם ר' צדוק והוא היה בירושלם בעת חורבנה וכבר ישב בתענית מ' שנה לפני חורבנה. וכנראה באגדתא דהנזקין שהיה זקן בימי ריב"ז. ור"א ור"י תלמידי ריב"ז היו בסעודת מילתו של אלישע (כמ"ש בירושלמי הביאוהו תוס' פא"ד [חגיגה ט"ו א']) משמע שהיה ילד לגבי ר"צ. גם בתלמודין פא"ד נראה שהיה תלמידו של ר"ע. מכלל

זה לא יתכן שר"צ ישאל ממנו דבר הוראה. ואין זה חדוש שיהיו שנים שמותיהם גם שמות אבותיהם שוים. אמנם בנזיר גרסינן ר' יהושע בן אלישע:

דף כ:

והתניא. צ"ל והתני:

דף כא.

תוס' סד"ה אלא כו' כמו כו'. נ"ב דהיכא דנקיט פעולה אחרת עם העמידה אז אין הכוונה על עמידה ממש כי ההיא דעמדו וקדשו דפשיטא דלא בעינן שקדשו בעמידה אלא כך הוא דרך הלשון שכשבא פועל העמידה אצל פעולה זולתה. אז אין פעולת העמידה הנדרשת. כי אינה משמשת באופן זה רק לשון הפסקה ע"ד שאמרו במ"א [סוטה ל"ט א'] אין עמידה אלא שתיקה. וה"נ ר"ל ששתקו והפסיקו הדבור והיינו כי כתיב במקום מעשה אחר כנזכר אבל כשכתוב ועמד או ועמדו בלבד בלי התלוות אל מעשה פעולה אחרת יש במשמעו ודאי עמידה ממש:

דף כב:

גמ' נשיאה שכיב כו'. נ"ב נשיא דבבל היה ונהגו בו חומר דין נשיא:
שם על אב"ד משמאל. נ"ב נראה דהכי הוי חשיבותא טפי כנגד הלב וכן באו"א. ואב"ד עדיף מחכם כדמשמע הכא ובשלהי הוריות:

דף כג:

תוס' סד"ה עד כו' אין זו באבל כו'. נ"ב מיהו מילתא דרבנן הוא ואזלינן לקולא אבל לא ביחיד נגד רבים:

דף כד.

גמ' בעא מיניה ר' יוחנן משמואל. נ"ב שמא בכתב כדאשכחן פג"ה (צ"ה ב') אבל פא"פ לא אפשר שהרי לא היה מכירו כדאיתא התם [וי"ג בעא מיניה מר יוחני משמואל ובזה א"צ למ"ש תד"ה בעא]:
רש"י ד"ה גוייתו. אבר. נ"ב כהא דתנן בנגעים [פ"ו מ"ז] ראש הגויה:

דף כד:

תד"הדר"א. ובסמוך פי' כענין זה "הרבה". צ"ל הרב:

דף כה.

גמ' ערבונא קא "שקיל". צ"ל שקלי [וכ"ה בשבת]:
שם ומשמע "ליה". צ"ל לי [וכ"ה בע"י]:

דף כה:

רבא כי הוה אתא כו'. נ"ב אם זה סתם רבא. צ"ל שבר אבין האריך ימים מאד קרוב למאה שנה:
שם שלישית. נ"ב נ"ל לגרוס שלישיה עש"ה יהיה ישראל שלישיה (ישעיה יט):
שם אשתעו. נ"ב נמוחו כשעוה:

דף כו.

אבי אבי זה אביו ואמו. נ"ב ר"ל שהיתה קשה פרידתו של אליהו עליו כפטירת או"א (ואבי בתרא כמו אביונה אמו אהובתו) וגם שהוא רכב ישראל וגו':
שם ולא מתאחין מנלן אתיא כו'. נ"ב והא דלא שייל לעיל גבי שמועות רעות ולא מתאחין מנלן אלא [דוקא כאן] משום דלא כתיב ויקרעם כדכתיב גבי אליהו. והתם גבי דוד פשיטא ליה דילפינן ויקרעם מויקרעם [וגם י"ל משום דאתקוש שמועות רעות לנשיא ואב"ד בקרא דדוד] אבל ויקרע מויקרעם לא ס"ד למילף. להכי שייל מנלן. ומשני אתיא קריעה קריעה כלומר כל לשון קריעה חדא היא. והיינו דפירש"י מדוד. משום דשמועות רעות דברכת השם גמרינן משמועות רעות דדוד דכל שמר"ע כי הדדי נינהו [ועי' ריטב"א דבזה מתורץ ק' התוס'. ולהכי אם נאמר דפשיטא ליה דילפינן ויקרעם מויקרעם מ"מ פריך בפשיטות דל"ל דילפינן גם ויקרע מויקרעם דא"כ כל קריעה נמי]:
שם בההיא שעתא מי הוו. נ"ב ליכא למפשט מהא דשמועות המבשרות רעות לעתיד אינן בכלל שמועות רעות לקרוע עליהן. דשאני נבואת נביא שחוזרת ע"י תשובה ושינוי מעשים לטובה כדאשכחן בנינוה [ועי' ריטב"א]. ואפ"ה ביאשיה מצינו [מלכים ב' כב ד"ה ב' לד] שקרע בגדיו על שמועה רעה דלעתיד וצ"ע [ובפשטות נראה דלא קרע מחיוב אלא מחמת תשובה וכמש"ש יען רך לבבך כו' ותקרע א"ב כו']:

דף כו:

"**וקורעין" על חמיו**. צ"ל וקורע [וכ"ה ברי"ף]:
תד"ה תחלת כו' טעמא. נ"ב דוגמא לדבר מצינו אצל קנין סודר (ב"מ ז' א'):

דף כז.

גמ' ר"ג הזקן. נ"ב ז"א ר"ג הזקן נכדו של הלל. שבימיו ודאי עדיין לא הגיע ר"א להוראה עד אחר זמן רב שלמד לפני ריב"ז. ואחר ר"ג הזקן הידוע היו ר"ש בנו הנהרג. ובנו ר"ג דיבנה הוא היה זה שמת בימי ר"א כדאיתא [ב"מ נ"ט ב'] ושמא היה גם הוא זקן או ט"ס הוא וצ"ל ר"ג סתמא [וכ"ה בירושלמי בפרקין ופ"ג דברכות]:
שם ר' יעקב בר אחא. נ"ב זה ודאי אינו ר"י בר אחא דלעיל (כ"ב ב') אלא תרי הוו וכ"מ בפב"מ [שבת ל"א ב'] ופג"ש [ברכות מ"ט א']:

דף כז:

רש"י ד"ה לא ישוב כו'. נ"ב אדרב הונא קאי:

דף כח.

גמ' אפי' שאר הנשים. נ"ב מ"מ על אמו. תניא לעיל (כ"ב א') על או"א הרי זה מגונה:
שם זה היא מיתה בידי שמים. נ"ב אין הפירוש כמו במ"א במקום עונש עברה שיש מיתה בתורה. אלא ר"ל מיתת כל אדם בטבע רוב ב"א. ולפי שאינה שוה בכל כי הרבה יוצאים מן הכלל לכן לא אמר זוהי מיתת כל אדם כמ"ש לעיל [ועי' בתוס']:
שם מחמשים ועד ששים כו'. נ"ב דלמא פחות מחמשים אינו כרת מדרבה דחיה רק ארבעין:
שם ולא משתכח. נ"ב בהשולח (ל"ז ב') אשכחן דהוה מסיק זוזי באבא בר מרתא. שמא כאן אמר על תחלתו או רוב ימיו. ושם בסוף ימיו היה שהשיג קצת מעות. או דבר מועט היה. וכן נראה פ"ג דמגילה [ז' ב'] דבתר דמלך הוה ליה כדאיתא התם דא"ל אביי אי חקלאה מלכא הוה [ועי' רש"י תענית כ"א א' ד"ה מלך סוטה מ' א' ד"ה אמר ובחולין קלד ב']:
שם אחוי ליה שוטא. נ"ב שבט:

דף כח:

אמר רבא נשי דשכנציב כו'. נ"ב שמא בא להשמיענו אף על פי שמצינו בע"פ [קי"ב ב'] שצוה ר' את בנו לא תדור בשכנציב דליצני נינהו. אפ"ה מילי מעליי דאית בהו אמרינן. דכוותה אמרי בפ' חלק [ק' ב'] ע"ס ב"ס אף על גב דהוא מספרים חיצונים מילי מעליי דביה דרשינן. ודלמא נשי דשכנציב לאו ליצנתא הוו:

שם חבוליא. נ"ב מלשון לא תחבול:

שם ומה צדקיהו מלך יהודה שלא עשה כו'. נ"ב תימה הא אמרינן (סנהדרין ק"ג א') נסתכל הקדוש ברוך הוא בו ונתקררה דעתו. שוב ראיתי שהתוס' הרגישו בכך. ובמ"ש נתיישב ג"כ מש"ל בנו"א דודאי אינהו נמי צדיקים גדולים הוו: